

**REPUBLIKA ALBANIJA SKUPŠTINA
ZAKON**

br. 10 221, od 04.02.2010.

O ZAŠTITI OD DISKRIMINACIJE¹

*(Izmenjen Zakonom br. 124/2020)
(Ažuriran)*

U skladu sa članovima 18, 78 i 83 tačka 1 Ustava, na predlog grupe poslanika,

SKUPŠTINA

REPUBLIKE ALBANIJE ODLUČUJE:
POGLAVLJE I

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Predmet

Ovaj zakon uređuje sprovođenje i poštovanje načela ravnopravnosti i nediskriminacije na osnovu rase, etničke pripadnosti, boje kože, jezika, državljanstva, političkih, verskih ili filozofskih ubeđenja, imovnog, obrazovnog ili društvenog statusa, pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije, polnih karakteristika, života sa HIV/AIDS, trudnoće, porekla, roditeljstva, uzrasta, porodičnog ili bračnog stanja, civilnog stanja,

---

¹ U potpunosti usklađeno sa:

32000L0043, Direktivom Saveta 2004/43/EC od 29. juna 2000. o „Sprovođenju načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko poreklo“.

32000L0078, Direktivom e Saveta 2000/78/EC od 27. novembra 2000. o „Uspostavljanju opšteg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja“.

32004L0113, Direktivom Saveta 2004/113/EC od 13 decembra 2004. o „Sprovođenju načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavci robe, odnosno pružanju usluga“.

32006L0054, Direktivi Evropskog parlamenta i Saveta 2006/54/EC od 5. jula 2006. o „Sprovođenju načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada“.

prebivališta, zdravstvenog stanja, genetskih predispozicija, spoljnog izgleda, invaliditeta, pripadnosti posebnoj grupi ili po bilo kom drugom osnovu.

Član 2

Cilj

Cilj ovog zakona je da obezbedi pravo svakog lica na:

- a) jednakost pred zakonom i jednaku zakonsku zaštitu;
- b) jednake šanse i mogućnosti za uživanje prava i sloboda i učestvovanje u javnom životu;
- c) efektivnu zaštitu od diskriminacije i svakog drugog oblika ponašanja koje podstiče diskriminaciju.

Član 3

Definicije

1. „Diskriminacija“ je svako razlikovanje, izopštavanje, ograničavanje ili preferencija zasnovana na bilo kom povodu pomenutom u članu 1 ovog zakona, koja ima za cilj ili posledicu ometanje ili onemogućavanje uživanja osnovnih prava i sloboda priznatih u Ustavu Republike Albanije, međunarodnim aktima koje je Republika Albanija ratifikovala, kao i važećim zakonima.
2. „Direktna diskriminacija“ je onaj oblik diskriminacije koji se događa kada se prema licu ili grupi lica postupa na manje povoljan način nego prema drugom licu ili grupi lica u istim ili sličnim situacijama, na osnovu bilo čega pomenutog u članu 1 ovog zakona.
3. „Unakrsna diskriminacija“ je onaj oblik diskriminacije u kojem nekoliko uzroka deluju i sudeluju istovremeno, tako da postaju nedeljivi jedan od drugog i proizvode posebne oblike diskriminacije.
4. „Diskriminacija na osnovu povezivanja“ je onaj oblik diskriminacije koji se događa kada postoji razlikovanje, ograničavanje ili preferencija zbog povezanosti sa osobama koje pripadaju grupama pomenutim u članu 1 ovog zakona, kao i zbog pretpostavke o takvoj povezanosti.
5. „Višestruka diskriminacija“ je onaj oblik diskriminacije koji se događa kada se prema licu ili grupi lica postupa na manje povoljan način nego prema drugom licu ili grupi lica u istim ili sličnim situacijama, na osnovu dva ili više nezavisnih uzroka.
6. „Strukturalna diskriminacija“ je onaj oblik diskriminacije koji se odnosi na pravila, norme, prakse, modele stavova i ponašanja u institucijama i drugim društvenim strukturama, koje svesno ili nesvesno predstavljaju prepreku za grupe ili pojedince u ostvarivanju istih prava i mogućnosti kao ostali, i doprinose manje povoljnim rezultatima za njih u odnosu na ostale.
7. „Indirektna diskriminacija“ je onaj oblik diskriminacije koji se događa kada jedna na izgled neutralna odredba, kriterijum ili praksa stavlja jedno lice ili grupu lica u manje povoljne uslove u odnosu na drugo lice ili grupu lica na osnovu razloga navedenih u članu 1 ovog zakona, osim ako je ta odredba, kriterijum ili praksa objektivno opravdana zakonitim ciljem, ili ako su sredstva za postizanje tog cilja prikladna i nužna.
8. „Govor mržnje“ je svaki oblik javnog izražavanja, putem bilo kog sredstva, promovisanja i podsticanja ponižavanja, mržnje ili klevete, svako uznemiravanje, uvreda, negativan stereotip, stigmatizacija ili pretnja upućena licu ili grupi lica, kao i svako pravdanje bilo kog oblika izražavanja zasnovanog na neiscrpoj listi povoda, prema članu 1 ovog zakona.
9. „Uskraćivanje razumnog prilagođavanja“ je onaj oblik diskriminacije u kojem se radi o uskraćivanju ili protivljenju neophodnom i adekvatnom modifikovanju i usklađivanju kojim se ne nameće nesrazmerno, odnosno nepotrebno opterećenje, tamo gde je to u konkretnom slučaju potrebno, kako bi se obezbedilo da osobe sa invaliditetom ili drugi pomenuti u članu 1 ovog zakona uživaju, odnosno ostvaruju ravnopravno sa drugima sva ljudska prava i osnovne slobode.
10. „Podsticanje ili pomaganje u diskriminaciji“ je onaj oblik diskriminacije u kojem jedno ili više lica podstiču ili pomažu drugom licu ili licima, uključujući i njihovo finansiranje, u cilju diskriminacije zasnovano na bilo kom razlogu pomenutom u članu 1 ovog zakona.
11. „Organizacije s legitimnim interesima“ su one organizacije registrovane u Republici Albaniji čiji je deklarisan cilj delatnosti zaštita ljudskih prava ili pružanje pomoći žrtvama diskriminacije.

12. „Navedeni cilj diskriminacije“ je onaj oblik diskriminacije koji se događa na osnovu bilo kog razloga pomenutog u članu 1 ovog zakona, čak i u odsustvu konkretne žrtve.
13. „Uznemiravanje“ je onaj oblik diskriminacije koji se događa u slučaju nepoželjnog ponašanje, kada je ono povezano s nekim od razloga pomenutih u članu 1 ovog zakona, a koje za cilj ima ugrožavanje ličnog dostojanstva i stvaranje jedne sredine straha, neprijateljstva, potcenjivanja, ponižavanja i uvrede za to lice, kao i manje povoljno postupanje počinjeno kao rezultat protivljenja ili nepovinoavanja ugroženog lica takvoj vrsti ponašanja.
14. „Seksualno uznemiravanje“ je onaj oblik diskriminacije koji se događa u slučaju verbalnog ili neverbalnog nepoželjnog ponašanja seksualne prirode, koje ima za cilj ili efekat ugrožavanje ličnog dostojanstva i stvaranje sredine straha, neprijateljstva, potcenjivanja, ponižavanja i uvrede za to lice.
15. „Upućivanje na diskriminaciju“ je upućivanje ili zahtevanje diskriminisanja jednog ili više lica, na osnovu razloga pomenutih u članu 1 ovog zakona.
16. „Izdvajanje“ je onaj oblik diskriminacije koji se događa u slučajevima kada se lice ili grupa lica izdvajaju od ostalih bez objektivnog i razumnog opravdanja, ako je to izdvajanje izvršeno iz barem jednog razloga predviđenog u članu 1 ovog zakona.
17. „Viktimizacija“ je nepovoljno postupanje ili negativna posledica koja nastaje kao reakcija na pritužbu ili postupanje koje teži sprovođenju načela ravnopravnosti i nediskriminacije, prema članu 1 ovog zakona, u vezi sa navodima o diskriminisanju podnosioca pritužbe.

Član 3/1

Teški oblici diskriminacije

Svako diskriminatorско ponašanje koje je motivisano više od jednim razlogom, počinjeno više od jedanput, koje traje duži vremenski period ili nosi posebno štetne posledice po žrtvu, smatra se teškim oblikom diskriminacije.

Član 4

Subjekti

1. Ovaj zakon se sprovodi nad svim licima koja žive i borave na teritoriji Republike Albanije.
2. Albanski državljani sa privremenim ili stalnim boravkom van granica Republike Albanije u odnosima sa albanskim državnim organima uživaju zaštitu koju ovaj zakon pruža.
3. Strana fizička i pravna lica naseljena, s boravkom ili sedištem van teritorije Republike Albanije uživaju zaštitu koju ovaj zakon pruža u odnosima sa albanskim državnim organima.

Član 5

Zabrana diskriminacije

Zabranjuje se diskriminacija po osnovima pomenutim u članu 1 ovog zakona, kao i neuzimanje u razmatranje pritužbe ili procedure, prema slučajevima pomenutim u članu 3 ovog zakona, kao i bilo koji drugi oblik ponašanja koje ometa sprovođenje načela jednakog tretmana.
Uklonjeno.

Član 6

Legitimno drugačije postupanje

Zabrana diskriminacije opisana u ovom zakonu se ne sprovodi u slučajevima kada postoji objektivno opravdan i legitiman cilj na osnovu Ustava, međunarodnih sporazuma ili akata ratifikovanih od strane Republike Albanije i važećih zakona.
Drugačije postupanje koje se temelji na karakteristici povezanoj sa razlozima pomenutim u članu 1 ovog zakona ne predstavlja diskriminaciju kada, zbog prirode profesionalnih aktivnosti ili uslova u kojima se ova profesija ili delatnost obavlja, ove karakteristike predstavljaju istinit i profesionalno neophodan zahtev, pod uslovom da je cilj drugačijeg postupanja legitiman i da zahtev ne prevazilazi ono što je neophodno za njegovu realizaciju.

Član 7

Zaštita od diskriminacije

Diskriminaciju predstavlja svako delovanje ili nedelovanje javnih organa ili fizičkih i pravnih lica koja učestvuju u javnom ili privatnom sektoru i životu, koje stvara osnov za uskraćivanje jednakosti nekom licu ili grupi lica, ili ih izlaže nepravednom i nejednakom postupanju, kada se oni nalaze u istim ili sličnim okolnostima u poređenju s drugim licima ili grupama lica.

Eliminacija svih povlastica i nepravedne diskriminacija je zagarantovana svakome, na osnovu ličnih, političkih, ekonomskih, društvenih i kulturnih prava obezbeđenih Ustavom Republike Albanije i međunarodnim aktima ratifikovanim u Republici Albaniji i važećim zakonima.

Javni organi imaju obavezu promovisanja ravnopravnosti i sprečavanja diskriminacije tokom vršenja svojih funkcija.

Član 8

Diskriminatorске reklame

Zabranjuje se objavljivanje reklama i obaveštenja ukoliko ona, otvoreno ili na podrazumevajući način,

pokazuju diskriminatorsku nameru iz razloga navedenih u članu 1 ovog zakona.

Član 9

Učešće u politici

Zabranjuje se diskriminacija u korišćenju prava na izbor, odabir i imenovanje za javnu delatnost, iz razloga navedenih u članu 1 ovog zakona.

Član 10

Savest i veroispovest

Zabranjuje se diskriminacija u vezi sa korišćenjem slobode savesti i veroispovesti, posebno u vezi sa njihovim pojedinačnim ili kolektivnim izražavanjem, u javnosti ili privatnom životu, putem kulta, obrazovanja, praksi ili vršenja obreda.

Izuzetak iz ove odredbe se može dopustiti jedino ako za to postoji razumno i objektivno opravdanje.

Međutim, u svakom slučaju, dopuštanje diskriminacije zbog praktikovanja slobode savesti i veroispovesti može se uspostaviti jedino zakonom o nekom javnom interesu ili zaštiti prava drugih.

Izuzetak ovim povodom treba da bude srazmeran stanju koje je naložilo potrebu za diskriminacijom. U svakom slučaju, dopuštanje diskriminacije zbog praktikovanja slobode savesti i veroispovesti ne može ugroziti suštinu sloboda i prava i ni u kom slučaju ne može prevazići ograničenja predviđena Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

Član 11

Pozitivne radnje

Privremena i posebna mera čiji je cilj ubrzanje realnog uspostavljanja jednakosti, kada je nedostatak iste izazvan diskriminacijom po bilo kom osnovu iz člana 1 ovog zakona, smatra se pozitivnom radnjom i ne predstavlja diskriminaciju, prema ovom zakonu. Ova mera se prekida čim se postignu ciljevi ravnopravnog tretmana i pružanja jednakih mogućnosti.

POGLAVLJE II

ZAŠTITA OD DISKRIMINACIJE PRILIKOM ZAPOSLENJA

Član 12

Zabrana diskriminacije

1. Zabranjuje se diskriminacija lica u vezi s njegovim pravom na zaposlenje. Diskriminacija uključuje svako razlikovanje, ograničavanje ili izopštavanje zasnovano na razlozima pomenutim u članu 1 ovog zakona, koje se, između ostalog, tiče:
  - a) objave o slobodnim radnim mestima;
  - b) regrutacije i odabira posloprimaca;
  - c) postupanja prema posloprimcima na radnom mestu, uključujući postupanje tokom postavljanja ili izmene radnih uslova, nagrađivanja, beneficija i radne sredine, postupanje u vezi sa stručnim usavršavanjem ili tokom disciplinskog postupka, kao i u vezi s prekidom radnog odnosa i razrešenjem ugovora o radu;
  - d) članstva u sindikatima i mogućnost korišćenja olakšica koje to članstvo obezbeđuje.
2. Zabranjuje se svako uznemiravanje, uključujući i seksualno, od strane poslodavca nad posloprimcem, tražiocem posla, kao i između posloprimaca.
3. Sprovođenje posebnih i privremenih mera, na osnovu razloga pomenutih u članu 1 ovog zakona, u cilju ubrzanja ravnopravnosti u oblasti zaposlenja, ne smatra se diskriminacijom. Sprovođenje posebnih mera, ni u kom slučaju ne sme podrazumevati stalno pridržavanje neravnopravnih i različitih standarda, a posebne mere se ukidaju kada se postigne cilj pružanja ravnopravnog tretmana i mogućnosti

Član 13

Obaveze poslodavca

1. Poslodavac ima obavezu:
  - a) da sprovedi, štiti i podstiče načelo ravnopravnosti i zabranu svake vrste diskriminacije;
  - b) da preduzme neophodne mere, uključujući i disciplinske, u cilju zaštite posloprimaca od diskriminacije i viktimizacije, u roku od mesec dana od saznanja;
  - c) da efektivno i u skladu s ovim zakonom odgovori na pritužbe o diskriminaciji dobijene od svojih posloprimaca, u roku od mesec dana od njihovog dobijanja.
2. Poslodavac ima obavezu da podiže svest o ovom zakonu, njegovim postavljanjem u javnom prostoru i radnoj sredini, kao i da svojim sredstvima ili uz pomoć specijalizovanih subjekata omogući njegovo potpuno razumevanje.

Član 14

Obaveze Saveta ministara, ministra za rad i socijalna pitanja kao i ministra za unutrašnja pitanja

Savet ministara, ministar za rad i socijalna pitanja i ministar za unutrašnja pitanja imaju pojedinačne odgovornosti za preduzimanje mera pozitivnog karaktera u cilju borbe protiv diskriminacije u vezi sa pravom na zaposlenje. Preduzete mere, između ostalog, su:

- a) podizanje svesti posloprimca i poslodavca o ovom zakonu, između ostalog, pružajući informacije o tom zakonu;
- b) donošenje posebnih i privremenih mera, na osnovu razloga pomenutih u članu 1 ovog zakona, u cilju podsticanja ravnopravnost, posebno između muškaraca i žena, kao i između lica bez i sa invaliditetom.

Član 15

Prava posloprimca

1. Svaki posloprimac ima pravo da podnese pritužbu poslodavcu, Povereniku za zaštitu od diskriminacije ili sudu ukoliko smatra da je pretrpeo diskriminaciju. Ova odredba ne ograničava pravo podnošenja pritužbe posebnim institucijama, formiranim pri različitim sektorima zapošljavanja.
2. Tokom perioda razmatranja pritužbe, posloprimac ima pravo da nastavi sa radom prema uslovima ugovora o radu.
3. Posloprimac ima pravo da u svakom trenutku dobije informacije u vezi s obradom pritužbe, kao i obrazloženja odluka poslodavca, kao odgovor na njegovu pritužbu, odmah nakon razmatranja.
4. U slučaju da poslodavac ne preduzme mere za istragu i rešavanje pritužbe o diskriminaciji, posloprimac koji je podneo pritužbu ima pravo da prekine rad ne gubeći pravo na platu, dok god je to potrebno da bi se zaštitio od diskriminacije. Poslodavac vraća primljenu platu, prema ovom članu, ukoliko se navedena diskriminacija ne potvrdi pravosnažno.

Član 16

Sprovođenje zakona nad samozaposlenim licima

Odredbe Poglavlja II ovog zakona se sprovode u vezi sa uslovima za prijem u delatnost i dobijanje dozvola za vršenje delatnosti, posebno u slučajevima kada se radi o samozaposlenim licima.

POGLAVLJE III

ZAŠTITA OD DISKRIMINACIJE U OBLASTI OBRAZOVANJA

Član 17

Zabrana diskriminacije

1. Zabranjuje se svako razlikovanje, ograničavanje ili izopštavanje zasnovano na razlozima pomenutim u članu 1 ovog zakona, koje se, između ostalog, tiče:
  - a) osnivanja javnih ili privatnih institucija koje nude obrazovne i stručne usluge;
  - b) finansiranja javnih ili privatnih institucija koje nude obrazovne i stručne usluge;
  - c) pridržavanja načela i kriterijuma obrazovne delatnosti, uključujući nastavne programe i nastavne metode;
  - d) postupanje prema studentima i učenicima, uključujući prijem, ocenjivanje, sprovođenje disciplinskih mera ili njihovo isključivanje.
2. Zabranjuje se uskraćivanje prijema u javnu obrazovnu ustanovu licu ili grupi lica na osnovu razloga pomenutih u članu 1 ovog zakona.
3. Zabranjuje se svaka vrsta uznemiravanja, posebno seksualnog, nad studentima, učenicima i posloprimcima u obrazovnim institucijama.
4. Sprovođenje posebnih i privremenih mera, na osnovu razloga pomenutih u članu 1 ovog zakona, u cilju ubrzavanja ravnopravnosti u oblasti zaposlenja, ne smatra se diskriminacijom. Sprovođenje takvih mera ni u kom slučaju ne sme podrazumevati stalno pridržavanje neravnopravnih i različitih standarda, a ove mere se ukidaju kada se postigne cilj pružanja ravnopravnog tretmana i mogućnosti.

Član 18

Dužnosti Saveta ministara i ministra za obrazovanje i nauku

Savet ministara i ministar za obrazovanje i nauku su pojedinačno odgovorni za preduzimanje mera pozitivnog karaktera u cilju borbe protiv diskriminacije u vezi sa pravom na obrazovanje.

Savet ministara i ministar za obrazovanje i nauku, između ostalog, pojedinačno preduzimaju mere u cilju:

- a) podizanja svesti o ovom zakonu, između ostalog, uključujući informacije o njemu u nastavnim programima;
- b) uključivanja koncepata i radnji protiv diskriminatorских modela ponašanja u nastavne programe;
- c) obrazovanja celokupnog stanovništva, posebno preduzimajući mere u korist žena i devojaka, manjina, osoba sa invaliditetom, kao i drugih osoba koje su, ili imaju veće šanse da postanu, predmet diskriminacije, iz razloga navedenih u članu 1 ovog zakona;
- d) poštovanja i obezbeđivanja prava na obrazovanje na manjinskom jeziku, kao i na odgovarajuće načine za osobe sa invaliditetom.

Član 19

Dužnosti rukovodioca obrazovne ustanove

Rukovodilac obrazovne ustanove je odgovoran za preduzimanje mera pozitivnog karaktera u pomenutoj ustanovi, u cilju borbe protiv diskriminacije u vezi s pravom na obrazovanje. Preduzete mere, između ostalog, su:

- a) podizanje svesti o ovom zakonu unutar ustanove, između ostalog postavljanjem zakona na vidno mesto;
- b) borba protiv diskriminatorских modela ponašanja koji vrše ili podstiču diskriminaciju unutar ustanove;
- c) preduzimanje neophodnih mera, uključujući i disciplinske, u cilju zaštite posloprimaca od diskriminacije i viktimizacije, u roku od mesec dana od saznanja;

- d) efikasna obrada pritužbi na diskriminaciju u ustanovi, uz razmatranje svake pritužbe u roku od 30 dana od njenog podnošenja;
- e) donošenje disciplinskih mera prema svakom licu za koje se utvrdi da je izvršilo čin diskriminacije kada god je to prikladno, srazmerno i u skladu s nadležnostima direktora.

f)

POGLAVLJE IV ZABRANA DISKRIMINACIJE U OBLASTI DOBARA I USLUGA

Član 20

Dobra i usluge

1. Fizičko ili pravno lice koje javnosti nudi dobra i usluge, sa ili bez naknade, ne sme diskriminisati drugo lice koje ih traži:
  - a) odbijajući da pruži dobra i usluge licu ili grupi lica na osnovu razloga pomenutih u članu 1 ovog zakona;
  - b) odbijajući da licu ili grupi lica pruži dobra i usluge na sličan način, u sličnim uslovima ili sličnog kvaliteta kao one koje se nude opštoj javnosti.
2. Tačka 1 ovog člana se sprovodi posebno za:
  - a) mogućnost ulaska na mesto kojem je dozvoljen pristup za javnost ili mogućnosti korišćenja mesta čija je upotreba dozvoljena za javnost;
  - b) mogućnost dobijanja ili korišćenja dobara i usluga koje se tiču zdravlja;
  - c) doprinos i mogućnost korišćenja dobara iz programa socijalne zaštite, uključujući socijalnu pomoć, socijalno osiguranje, zaštitu dece, povlastice na osnovu invaliditeta, ili neki drugi program socijalne zaštite ili druge socijalne prednosti dostupne za javnost;
  - d) mogućnost korišćenja ili prijema u obrazovnu instituciju;
  - e) korišćenje nekog mesta koje nudi smeštaj;
  - f) prodaja ili najam stanova i drugih prostorija;
  - g) bankarske usluge i mogućnosti obezbeđivanja grantova, zajmova, bankarskih depozita ili finansiranja;
  - h) olakšice za razonodu, odmor i osveženje;
  - i) olakšice za prevoz ili putovanje;
  - j) usluge slobodnih profesija.
3. Zabranjuje se fizičkom ili pravnom licu koje nudi dobra i usluge za javnost da ne prihvati ili se suprotstavi realizaciji izmena ili neophodnih prilagođavanja čiji je cilj omogućavanje korišćenja tih dobara i usluga osobama sa invaliditetom, dok god te izmene ili prilagođavanja ne nameću neadekvatno ili nezakonito opterećenje licu koje nudi dobra i usluge.
4. Odbijanje, prema tački 1 ovog člana, uključuje i situacije kada se pomenuto odbijanje zasniva na razlozima pomenutim u članu 1 ovog zakona, iako diskriminišući subjekt navodi druge razloge ili ne navodi nikakve razloge kao povod za odbijanje.
5. Razlike u nagradama i zaradama, nastale zbog razloga pomenutih u tački 1 ovog zakona, ne predstavljaju diskriminaciju ako su te razlike razumne i srazmerne riziku procenjenom na osnovu trenutnih i proverljivih statističkih podataka usko povezanih sa rizikom.
6. Troškovi vezani za trudnoću i majčinstvo ne mogu predstavljati razlog za razlikovanje u nagrađivanju i zaradama pojedinaca.
7. Zabrana diskriminacije se ne sprovodi u određivanju posebne starosne granice za mogućnost socijalnih primanja, dobara, olakšica i usluga, ukoliko postoje razumni i objektivni kriterijumi za određivanje, bez ugrožavanja suštine prava na primanje i kada određivanje teži postizanju zakonitog cilja u javnom interesu ili zaštiti tuđih prava, uvek srazmerno stanju koje je izazvalo određivanje.

POGLAVLJE V

POVERENIK ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE

Član 21

Poverenik

1. Poverenik za zaštitu od diskriminacije, u daljem tekstu Poverenik, obezbeđuje efektivnu zaštitu od diskriminacije i svakog drugog oblika ponašanja koje podstiče diskriminaciju. Poverenik je javno pravno lice.
2. Poverenik uživa podršku Kancelarije Poverenika za zaštitu od diskriminacije (u daljem tekstu Kancelarija). Kancelarija ima neophodno osoblje i sredstva da podrži Poverenika u ispunjenju njegovih zakonskih dužnosti.
3. Skupština odlučuje o plati Poverenika, organizacionoj strukturi i klasifikaciji plata zaposlenih u Kancelariji poverenika za zaštitu od diskriminacije. Zaposleni u ovoj kancelariji uživaju status državnog službenika.
4. Poverenik ima svoj nezavisni budžet koji je finansiran od državnog budžeta i različitih donacija.

Član 22

Status

Poverenik je nezavisan u vršenju svoje dužnosti i povinuje se samo Ustavu i zakonima.

Član 23

Način izbora poverenika

1. Poverenika bira većina svih članova Skupštine.
2. Grupa poslanika predlaže Skupštini moguće kandidate za poverenika.
3. Pre izbora ili reizbora na dužnost, poverenik polaže zakletvu pred Skupštinom.
4. Zakletva glasi: "Zaklinjem se da ću tokom obavljanja svojih dužnosti uvek štititi načelo ravnopravnosti, u skladu sa Ustavom i zakonima Republike Albanije".

Član 24

Uslovi za odabir na mesto poverenika

Za poverenika može biti izabran svaki albanski državljanin koji ispunjava sledeće zahteve:

- a) visoki moralni integritet i istaknuto delovanje u zajednici;
- b) univerzitetska diploma drugog ciklusa ili ekvivalentna diploma, u skladu sa pravilima o izjednačavanju diploma prema važećim zakonima;
- c) radno iskustvo od najmanje 5 godina u oblasti zakona i ljudskih sloboda i prava;
- d) da nije pravosnažno osuđivan za vršenje krivičnog dela;
- e) da nije poslanik u sazivu Skupštine koji ga predlaže ili bira.

Član 25

Trajanje dužnosti

Poverenik se bira na petogodišnji mandat sa pravom na samo jedan reizbor.

Član 26

Izveštavanje

Poverenik podnosi izveštaj najmanje jednom godišnje skupštinskim odborima. Izveštaj uključuje analizu sprovođenja ovog zakona uopšteno, kao i analizu rada poverenika i kancelarije.

Član 27

Prestanak mandata

Mandat poverenika prestaje kada:

- a) se navršši rok od 5 godina;
- b) je smenjen;
- c) podnese Skupštini pismenu ostavku;
- d) premine.

Član 28

Slučajevi smenjivanja sa dužnosti poverenika

1. Poverenik se smenjuje sa dužnosti jedino u slučajevima kada:
  - a) je sudski pravosnažno osuđen za vršenje krivičnog dela;
  - b) se činjenično utvrdi nemogućnosti vršenja delatnosti u periodu dužem od tri meseca;
  - c) deluje u suprotnosti sa ovim zakonom, Ustavom ili važećim zakonima.
2. Predlog za smenu poverenika mora pokrenuti najmanje 1/3 poslanika Skupštine. Odluka o smenjivanju sa dužnosti poverenika se donosi većinom glasova svih članova Skupštine.

Član 29

Izbor poverenika

Skupština bira novog poverenika u roku od mesec dana od upražnjavanja tog mesta. Kada se okonča petogodišnji mandat poverenika, on ostaje na dužnosti dok ne bude izabran novi poverenik.

Član 30

Nepodudarnosti sa funkcijom poverenika

Povereniku je zabranjeno da bude član političke partije ili organizacije, da vrši političku delatnost, državnu ili profesionalnu, kao i da učestvuje u rukovodećim organima društvenih, privrednih ili trgovinskih organizacija. Poverenik može vršiti držanje nastave i objavljivati književna i naučna dela, ukoliko to ne ugrožava normalno vršenje njegovih funkcija.

Član 31

Obezbeđivanje kasnijeg zaposlenja poverenika

Po okončanju funkcije prema tačkama „a“ i „c“ člana 27 ovog zakona, poverenik koji je u vreme imenovanja radio na državnoj ili javnoj funkciji ima pravo da ponovo preuzme funkciju ili posao koji je radio pre nego što je izabran za poverenika. Kada tonije moguće, njemu će se obezbediti radno mesto srazmerno onome koje je imao pre nego što je izabran za poverenika.

Član 32

Nadležnosti

1. Poverenik je nadležan za:
  - a) razmatranje pritužbi lica ili grupa lica koje navode da su diskriminirani, kao što je predviđeno u ovom zakonu i zakonu „O rodnoj ravnopravnosti u društvu“;
  - b) razmatranje pritužbi organizacija koje imaju zakoniti interes da deluju u ime i uz pisanu saglasnost pojedinaca ili grupa pojedinaca koje navode da se dogodila diskriminacija ili u svoje ime za pitanja koja se tiču kolektivnih interesa;
  - c) vršenje administrativnih istraga nakon dobijanja pouzdane informacije o kršenju ovog zakona;

- d) izricanje administrativnih sankcija prema odredbama ovog zakona;
  - e) podsticanje ravnopravnosti i nediskriminacije, posebno putem senzibilizacije i informisanja o ovim pitanjima, uključujući i pružanje pisanih informacija, između ostalog o ovom zakonu, na albanskom jeziku i jezicima manjina, kao i u formatima koje mogu koristiti osobe sa invaliditetom;
  - f) nadgledanje sprovođenja ovog zakona kao i zakona „O rodnoj ravnopravnosti u društvu“ ;
  - g) vršenje anketa u vezi s diskriminacijom;
  - h) davanje preporuka nadležnim organima, posebno predlažući usvajanje novih zakona ili izmenu i reformu postojećih;
  - i) objavljivanje izveštaja i davanje preporuka za svako pitanje u vezi s diskriminacijom;
  - j) direktno obraćanje javnosti u vezi s bilo kojim pitanjem koje se tiče diskriminacije;
  - k) iznošenje pisanog mišljenja o bilo kom pitanju koje se tiče diskriminacije, na zahtev suda koji razmatra pitanje;
  - l) doprinos izveštavanju, kao i podnošenje izveštaja međunarodnim ili regionalnim organima;
  - m) podnošenje tužbi u zaštiti načela ravnopravnosti i nediskriminacije, za pitanja koja se tiču kolektivnih interesa;
  - n) urgiranje pri Ustavnom sudu kada tokom svoje delatnosti konstatuje da neki zakon ili normativni akt ugrožava osnovna prava i slobode pojedinaca.
  - o) informisanje o pravu na zaštitu od diskriminacije i pravnim sredstvima dostupnim za ovu zaštitu;
  - p) održavanje redovnog dijaloga s odgovarajućim društvenim grupama, uključujući i nevladine organizacije, u vezi s pitanjima diskriminacije;
  - q) održavanje aktivnosti za podizanje svesti i edukaciju koje pomažu u sprovođenju ovog
  - r) zakona.
2. Sve javne institucije i privatni subjekti imaju obavezu da podrže Poverenika, pružajući mu potrebne informacije i garantujući mu pristup informacijama u vršenju njegovih dužnosti.
  3. razmatranju pritužbi koje mu se upućuju, poverenik sprovodi norme predviđene Zakonikom o upravnom postupku, s izuzetkom postupaka predviđenih ovim zakonom.
  4. Obaveza pomenuta u tački 2 ovog člana ispunjava se u skladu sa zakonodavstvom koje uređuje pravo na informisanje i zaštitu ličnih podataka.

Član 33

Procedure

1. Lice ili grupa lica koji navode da su pretrpeli diskriminaciju, odnosno organizacija za legitimnim interesima koja navodi diskriminaciju u ime lica ili grupe lica, može podneti pritužbu povereniku zajedno sa dostupnim dokazima, pisanim putem, u izuzetnim slučajevima i usmeno, kako bi se sačinio zapisnik.
2. Organizacija sa legitimnim interesima može da traži vršenje administrativne istrage na osnovu pouzdanih informacija, kao i da bude predstavnik lica ili grupe lica nakon dobijanja pisane saglasnosti ili zapisnika sačinjenog u prisustvu jednog zaposlenog u ustanovi, u cilju zastupanja lica ili grupe lica.
3. Pritužba treba najmanje da sadrži:
  - a) ime podnosioca;
  - b) informacije o načinu kontakta sa podnosiocem;
  - c) subjekat za kojeg se tvrdi da je vršio diskriminaciju, odnosno objašnjenje o nemogućnosti njegove identifikacije;
  - d) objašnjenje o navedenoj diskriminaciji;
  - e) mere koje se zahtevaju od poverenika;
  - f) datum i potpis podnosioca odnosno njegovih predstavnika.
4. Pritužba se ne prihvata ukoliko:
  - a) je stavljena van snage;
  - b) predstavlja zloupotrebu prava na pritužbu povereniku ili je u neskladu s odredbama ovog

- zakona;
- c) se isto pitanje razmatra u okviru neke druge pritužbe ili je o njoj doneta ranija odluka i nema novih podataka;
  - d) je očigledno neosnovana ili ne sadrži dovoljno informacija da bi se omogućila istraga;
  - e) su se svi navodi koji čine suštinu pritužbe dogodili pre stupanja ovog zakona na
  - f) snagu;
  - g) se podnosi nakon više od tri godine od dana kada se diskriminacija dogodila ili više od dve godine
  - h) od saznanja o diskriminatorskom ponašanju.
5. Fizička ili pravna lica protiv kojih je podneta pritužba se obaveštavaju pisanim putem od strane poverenika u roku od 15 dana od dana prijema pritužbe.
  6. Poverenik ne naplaćuje od podnosioca nikakvu naknadu za razmatranje pritužbe.
  7. Po prijemu pritužbe, poverenik utvrđuje činjenice. U cilju toga, poverenik može tražiti od podnosioca i lica protiv kojeg je podneta pritužba da se pisanim putem izjasne u roku od 10 radnih dana od dana prijema obaveštenja o tome. Kada proceni da je neophodno, poverenik dobija informacije i od svakog drugog lica ili drugog izvora.
- 7/1. U slučajevima kada podnosilac pritužbe iznese činjenice na kojima zasniva navode o diskriminatorskom ponašanju i na osnovu kojih se može pretpostaviti da se diskriminacija dogodila, druga strana, protiv koje je podnesena pritužba, ima obavezu da dokaže da te činjenice ne predstavljaju diskriminaciju. 7/2. Kada su za utvrđivanje činjenica u vezi sa razmatranjem pritužbe potrebna posebna znanja i veštine, Poverenik može tražiti stručno mišljenje eksperata iz određenih oblasti.
- 7/3. U slučajevima kada pritužbe podnesene Povereniku protiv istog subjekta imaju isti predmet, mogu se ujediniti u jednu jedinstvenu pritužbu.
- 7/4. Kada se Poverenik obavesti da je podnosilac pritužbe podneo tužbeni zahtev u cilju utvrđivanja diskriminacije, dok je istu pritužbu podneo i Povereniku za zaštitu od diskriminacije, a slučaj je uzet u razmatranje, Poverenik donosi odluku o obustavi slučaja.
8. Ukoliko proceni da je prikladno, poverenik održava javnu raspravu i poziva strane i sva zainteresovana lica.
  9. Ukoliko proceni da je prikladno, poverenik traži sklapanje sporazuma o pomirenju između podnosioca i osobe protiv koje je podneta pritužba.
  10. Poverenik se izjašnjava putem odluke o kojoj se strane obaveštavaju u roku od 90 dana od dana prijema pritužbe ili, ukoliko je održana javna rasprava, u roku od 90 dana od dana javne rasprave. Odluka sadrži regulativu i potrebne mere i određuje rok za njihovo izvršenje.
  11. Ukoliko poverenik naredi regulativu ili mere, subjekat protiv kojeg je podneta pritužba u roku od 30 dana izveštava poverenika o preduzetim merama za sprovođenje odluke. U slučaju da subjekat protiv kojeg je podneta pritužba ne obavesti poverenika ili ne sprovede odluku, poverenik donosi odluku o novčanoj kaznenoj meri za subjekta protiv kojeg je podneta pritužba. Novčana sankcija se stavlja van snage ukoliko subjekat protiv kojeg je podneta pritužba sprovede odluku u roku od 7 dana nakon izrečene sankcije.
  12. Kada odlučuje o donošenju mere, poverenik mora obezbediti da mera bude:
    - a) efektivna i preventivna; u
    - b) skladu sa stanjem koje je izazvalo donošenje mere. Ukoliko se izriče novčana kazna, poverenik određuje njenu visinu uzimajući u obzir:
      - c) prirodu i oblast delatnosti prekršaja i uticaj na žrtvu; kao i
      - d) lične i finansijske okolnosti prekršioca, posebno uzimajući u obzir sve izvore prihoda, kao i da li je prekršaj počinilo privatno pravno lice, uzimaju se u obzir bilansna aktiva i dobit, kao i ukupne neisplaćene zarade zaposlenih;
    - e) ukoliko isti prekršaj diskriminiše nekoliko lica, izriče se samo jedna novčana kazna, ali uzimajući u obzir zahteve tačke „b“ ovog člana.
  13. Svako lice koje prekrši odredbe ovog zakona kazniće se novčano na sledeći način:
    - a) fizičko lice, od 10.000 do 60.000 leka;
    - b) pravno lice, od 60.000 do 600.000 leka;
    - c) Fizičko lice unutar pravnog lica, koje je odgovorno za prekršaj, od 30.000 do 80.000 leka;
    - d) lice koje vrši javnu funkciju i odgovorno je za prekršaj na osnovu ovog zakona, od 30.000 do

- 80.000 leka.
- e) fizičko ili pravno lice koje počini jedan ili više teških oblika diskriminacije, dvostruka mera novčane kazne predviđene u tačkama „a“, „b“, „c“ i „d“, tačke 13 člana 33.
14. Odlukom o donošenju kaznene mere novčane kazne se takođe utvrđuje i razuman rok za plaćanje kazne.
15. Kao krajnje sredstvo, posebno kada se fizički ili pravni subjekt ne pridržava odluke poverenika ili ne plati kaznu u roku od tri meseca nakon roka kojeg je poverenik odredio i kada na sankciju nije bilo sudske žalbe, poverenik može tražiti od nadležnih organa oduzimanje dozvole ili obustavu ovlašćenja fizičkom ili pravnom subjektu za vršenje njegove delatnosti.
16. U slučajevima kada pošta vrati nazad odluku poverenika s naznakom „nepoznata adresa“ ili „adresa nije pronađena“, a podnosilac pritužbe i subjekat protiv kojeg je podneta pritužba usled toga ne mogu biti obavešteni o merama koje je doneo Poverenik za zaštitu od diskriminacije, sažetak odluke će biti istaknut u prostorijama Poverenika za zaštitu od diskriminacije.
17. Državni medijski operateri su dužni da objavljuju sažetak pravosnažnih odluka Poverenika za zaštitu od diskriminacije koje se tiču govora mržnje.
18. Protiv odluka Poverenika za zaštitu od diskriminacije se mogu podnositi žalbe pri nadležnom sudu, prema pravilima određenim važećim zakonima u vezi sa razrešenjem upravnih sporova.

Član 33/1

Izvršenje novčanih kazni i odluka Poverenika

1. Prekršiocu plaćaju novčane kazne u roku od 45 dana od njihovog saopštavanja. Po isteku ovog roka, donesena odluka se pretvara u izvršno naređenje i izvršava se obavezno od strane Kancelarije izvršitelja, na zahtev Poverenika.
2. Novčana kazna se uplaćuje u državni budžet.

POGLAVLJE VI POSTUPAK PRED SUDOM

Član 34

Subjekti koji imaju pravo na podnošenje tužbe zbog diskriminacije

1. Svako lice ili grupa lica koji tvrde da je nad njima vršena diskriminacija na osnovu jednog od razloga navedenih u članu 1 ovog zakona mogu da podnesu tužbeni zahtev pred nadležnim sudom prema odrednicama Zakonika o parničnom postupku za odštetu prema zakonu ili, u zavisnosti od slučaja, da podnesu prijavu organu nadležnom za krivično gonjenje.
2. Podnošenje pritužbe pred poverenikom nije uslov za podnošenje tužbenog zahteva i ne predstavlja prepreku oštećenom licu da se obrati sudu ili organima krivičnog gonjenja.
3. Organizacija sa zakonitim interesom može podneti tužbu u ime lica ili grupe lica, pod uslovom da je organizacija dobila saglasnost putem posebnog ovlašćenja ili izjavom oštećenog lica ili grupe lica pred sudom.
4. Poverenik za zaštitu od diskriminacije i organizacije s legitimnim interesima imaju pravo podnošenja tužbe pred nadležnim sudom u odbranu načela ravnopravnosti i nediskriminacije za pitanja koja se tiču kolektivnih interesa.

Član 35

Pojedinačna odgovornost

Svako lice snosi odgovornost na osnovu odredaba ovog zakona kada svojim delovanjem ili nedelovanjem izvrši diskriminirajući čin u smislu ovog zakona. Pojedinačna odgovornost ne isključuje odgovornost države ili privatnog pravnog lica.

Član 36

Postupak pred sudom

1. Tužba se podnosi nadležnom sudu od strane jednog od subjekata predviđenih u članu 34 ovog zakona, u roku od 5 godina od dana kada se dogodilo navedeno diskriminirajuće ponašanje i u roku od 3 godine od dana kada je oštećeni saznao za ovo ponašanje.
2. Oštećeni nema obavezu da obavesti poverenika pre nego što sudu podnese tužbu za diskriminaciju.
3. Sud obaveštava poverenika o podnošenju svake tužbe za diskriminaciju.
4. Sud može tražiti od poverenika da u svakoj fazi postupanja pruži svoje pisano mišljenje, rezultate svoje istrage ukoliko je vršena, odnosno bilo koju drugu informaciju od značaja za pitanje.
5. Tužitelj ima obavezu da iznese dokaze u korist tužbe, koristeći svaku zakonitu vrstu dokaza koja može dokazati diskriminatorsko ponašanje.
6. Nakon što tužitelj iznese činjenice na kojima zasniva svoje tvrdnje i na osnovu kojih sud može pretpostaviti diskriminatorsko ponašanje, tuženi ima obavezu da dokaže da navedene činjenice ne predstavljaju diskriminaciju prema ovom zakonu.

Član 37

Sudska odluka

1. Sudska odluka određuje odštetu ukoliko sud odluči da postoji kršenje ovog zakona, uključujući i vremenski rok za izvršenje obeštećenja.
2. Sudska odluka se saopštava svim zainteresovanim stranama, uključujući poverenika.
3. Donošenje mera, prema ovom zakonu, ne isključuje donošenje mera prema drugim zakonima.

Član 38

Odšteta

Odšteta, između ostalog, uključuje ispravljanje zakonskih prekršaja i njihovih posledica putem vraćanja u pređašnje stanje, neophodne nadoknade za imovinsku i neimovinsku štetu, ili putem drugih prikladnih mera.

POGLAVLJE VII

ZAVRŠNE I PRELAZNE ODREDBE

Član 39

Podzakonski akti

1. Poverenik je dužan da izda pravilnik o funkcionisanju kancelarija u roku od 3 meseca od dana svog imenovanja.
2. Savet ministara je dužan da usvoji podzakonska akta u skladu sa članom 18 ovog zakona, u roku od 6 meseci od njegovog stupanja na snagu.

Član 40

Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu 15 dana nakon objave u Službenom listu.

Proglašeno dekretom Br. 6433 od 24.2.2010. predsednika Republike Albanije, Bamira Topija.